

Бібліотекар вищої категорії Анненкова Л.В.:

«Бібліотека є обов'язковим структурним підрозділом навчального закладу»

Виховує все: люди, речі, явища, але насамперед і найбільше - люди.

А.С. Макаренко

Шкільна бібліотека особливе місце у будь-якому навчальному закладі, чи це сучасна модерна бібліотека навчального закладу нового типу, чи звичайна бібліотека сільській школі. Об'єднує їх перш за все, надзвичайна атмосфера передчуття радісної зустрічі зі старими, неодноразово перевіреними друзями – КНИГАМИ. А ще з тими людьми, які завжди порадять що почитати; допоможуть зорієнтуватися у морі-океані сучасної інформації, але головне вони, бібліотекарі, створюють дивну атмосферу втаємниченої і піднесеної зустрічі з новими книгами, з новими героями, з новими подіями.

Отже, ми бібліотекарі, маємо зробити все, щоб залучити дітей до читання, щоб у їх житті відбулася та дивовижна, іноді доленосна зустріч з книгою, герой (чи герої) якої стануть добрими друзями, радниками, взірцем у вчинках і діях на все подальше життя.

Потреба в активній, творчій особистості, що спроможна адаптуватися в непростому сучасному світі, що стрімко розвивається, змінюється, трансформується викликала нагальну необхідність реформування національної школи. Тож оскільки бібліотека є обов'язковим структурним підрозділом навчального закладу, всі стратегічні освітньо-виховні завдання нового Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти впливають на роботу шкільного бібліотекаря, змінюють її місце і роль в системі сучасної освіти. Він (бібліотекар) стає повноправним учасником навчально-виховного процесу, який впливає на формування творчої, креативної і свідомої особистості. Зміни, що відбуваються в освітній галузі з впровадженням нового Держстандарту, розширюють поле діяльності шкільної бібліотеки, змушують використовувати у роботі традиційні та новітні носії інформації, широко використовувати ІКТ, формувати критичне

мислення та впливати на формування життєвих компетенцій користувачів бібліотеки. Серед основних компетенцій, що сприяють розвитку гармонічної, творчої, високоморальної особистості можна назвати соціальні, комунікативні, самоосвітні, полікультурні та інші компетенції.

Тільки тісна співпраця педагогічного колективу, батьківської громади, бібліотекаря може принести відчутні результати у вихованні не тільки

високоосвіченої, творчої, цілеспрямованої особистості, а ще й людини з високими морально-етичними принципами.

Основна частина. Морально-етичне виховання в системі роботи шкільної бібліотеки навчального закладу нового типу, активізація пізнавального і творчого потенціалу гімназистів на основі формування навичок критичного мислення.

Морально-етичне виховання завжди було пріоритетним в українській родині і в українському суспільстві. Головна мета родинного виховання - це формування у молоді моральних оцінок з позицій добра і справедливості.

Моральність не підтверджена конкретними добрими справами, прагненням до самовдосконалення – залишається лише словами. Завдання родини, вчителя, бібліотекаря пробудити в дитині потребу «творити добро», співчувати і співпереживати, вміти підставити плече у скрутну хвилину. Чомусь сьогодні бути добрим соромно, «...ти ніби проявляєш свою слабкість», - кажуть діти. Нам, дорослим, потрібно показати, донести до свідомості кожного учня, що бути добрим – це можливо долати певні труднощі, переборювати свої страхи і комплекси, бути креативними і винахідливими, а не тільки знати «чарівні» слова і певні правила поведінки.

Кожен з нас знає, що сьогодні серед молоді стрімко зростає рівень злочинності, нормою життя стають байдужість, неповага, жорстокість, безпринципність, розбещеність. Але ж саме їм, сьогоднішнім учням, завтра розбудувати державу, розвивати науку і культуру, створювати власні родини і виховувати дітей. Що зможуть вони передати своїм дітям? Чому навчать їх?

Саме тому я обрала темою свого проекту морально-етичні аспекти становлення учня як особистості. Ця тема зацікавила і учнів, і вчителів які з великим задоволенням сприйняли мою пропозицію провести низку заходів, об'єднаних однією темою.

Ми, працівники бібліотек, через арсенал сучасної літератури, кіно та музичного мистецтва, можемо стимулювати інтерес учнів до морально-етичних проблем, а бібліотека може стати центром формування і становлення моральних та етичних цінностей. Зрозуміти « что такое хорошо и что такое плохо», - як писав видатний російський письменник Володимир Маяковський у своєму однойменному вірші, допоможе вчасно прочитана книга, переглянутий фільм, або просто добра бесіда з учителем, бібліотекарем, другом.

Ще одним поштовхом до роботи у цьому напрямку став перегляд вистави за книгою Елеонор Портер «Поліанна», постановку якого здійснив Чернігівський молодіжний театр. Вистава справила яскраве, незабутнє враження як на дорослих, так і на учнів.

Перш ніж запропонувати учням роботу над проектом « Прокладаймо стежину до людських сердець» (Додаток 1), треба було ретельно підібрати літературу, відеоматеріали, переглянути фільми які можна було б запропонувати учням і вчителям для роботи в рамках проекту.

Першою сходинкою проекту стала виставка-роздум «Усе у ваших руках, тому їх не можна опускати», яка була розгорнута у читальній залі шкільної бібліотеки для учнів 7-9 класів. (Додаток 2) Нажаль, бібліотекарі не так часто використовують подібні виставки у своїй роботі, хоча вони і є різновидом тематичних виставок. За змістом такі виставки можна назвати проблемними, вони дають змогу познайомити користувачів бібліотеки не лише з літературними творами на визначену тему, а й долучити до виставки музичні та відео експонати (музичні кліпи, відеофільми, іноді картини, ілюстрації, світлини). На такій виставці відвідувачі бібліотеки мають можливість не тільки потримати в руках, послухати, подивитись, а й переписати для себе музику, кліп чи відеофільм, які їм сподобались. Концептуальні книжкові виставки мають дієвий вплив, оскільки поєднують в

собі як вербальні, та і візуальні рекомендації. Це дає змогу читачам бути водночас ще й глядачами та слухачами.

Книжкову виставку однієї книги « Душа людська – то скринька, у якій багато речей, але вистачає й мотлоху. Варто вчасно перебирати те, що в ній знаходиться, і викидати непотрібні речі» (Додаток 3), було запропоновано учням 5-6 класів. Оскільки більшість учнів відвідала спектакль Чернігівського Молодіжного театру «Поліанна», то й розмова йшла про книгу Елеонор Портер «Поліанна» та її головну героїню Поліанну. Прекрасно, що такий твір у цьому навчальному році з'явився у нових програмах зі світової літератури для учнів 5-х класів.

Аналіз цієї книги з використанням методу «Розумних капелюшків» дає змогу організувати роботу учнів у групах, зконцентрувати увагу на конкретних завданнях, формувати критичне мислення, вміння самостійно аналізувати та оцінювати побачене і прочитане; давати власну оцінку тим чи іншим подіям. Обговорення проходило жваво, зацікавлено та емоційно; учні блискуче впоралися з поставленими перед ними завданнями. Завершуючи бесіду я запропонувала учням притчу від Василя Сухомлинського « Який слід повинна залишити людина на землі?». На поставлене запитання «Чому ця притча співзвучна нашій розмові про просту дівчинку Поліанну?» - діти відповіли так: « Тому що Поліанна своїми добрими справами, чуйним ставленням до людей залишила слід у житті багатьох людей. Навіть можна сказати у житті цілого містечка».

На одному з каналів я побачила художній фільм «Велетень» (оригінальна назва «The Mighty»). Він справив на мене надзвичайно сильне враження, і я вирішила поділитися цією «знахідкою» з учителями та учнями гімназії. Після перегляду фільму діти вдома написали твори-відгуки на фільм. Розмову про героїв фільму, їх насичене подіями життя, про їхні вчинки та непрості стосунки між собою; про такий суперечливий та підчас жорстокий світ дорослих, продовжили в бібліотеці під час бесіди-диспуту «Твори добро, бо

ти людина» (Додаток 4). Обговорення було досить бурхливим, емоційним, іноді зі сльозами на очах.

Шкільний психолог запропонувала учням психологічну гру «Трансплантація серця», під час гри учні мали змогу проявити своє вміння обґрунтовано, виважено й толерантно відстоювати свою точку зору; вчилися культурі полеміки. **«Життя кожної людини – безцінне і неповторне!»** - такий висновок зробили учасники гри. Ну а спільна робота над створенням постеру принесла задоволення і зняла емоційне напруження.

Годину спілкування «Хай оживає істина стара: людина починається з добра» (Додаток 5), як продовження розмови про моральні цінності, ми почали з розмови про сьогодення молоді, про добро і зло, як дві складові у житті кожної людини. Я запропонувала дітям переглянути музичний кліп нідерландської групи «Within Temptation" який називається «Утопія» (<http://www.youtube.com/watch?v=lBnqi0U8mtY/>).

В класі з поглибленим вивченням англійської мови діти мали змогу застосувати свої знання іноземної мови для перекладу слів пісні, в інших класах ми обговорювали відеоряд цього кліпу. В ході подальшої розмови діти пригадали фільми і книги, які на їх думку, були співзвучні темі нашої розмови.

Часто в своїй роботі я використовую притчі. У 2012 році видавництво «Шкільний світ» випустило в світ чудову книгу «100 притч для тих, хто вчить, і тих, хто вчиться» Олени Літківської. У передмові до цієї книги є прекрасні слова про притчу які дають вичерпну відповідь на те, чому саме до притчі я звертаюся у своїй роботі. « Кожна притча, як духовний наставник, може допомогти щось усвідомити, підтримати, надихнути, подарувати надію. У ній закладено якусь певну правду, урок, маленький чи великий закон Всесвіту, в якому ми живемо». [5]

Саме з цієї книги для нашої розмови я вибрала притчу «Два вовки». Діти різних вікових категорій (бо зустрічалися ми з учнями 5-9 класів) усвідомили і змогли розкрити зміст цієї притчі; правильно зрозуміли і змогли пояснити, що ж означають ключові слова Старого індіанця: «Завжди перемагає той вовк, якого ми годуємо». На завершення нашої зустрічі на листочках «дерева життя» діти записали що є добро, а що зло у нашому житті.

Висновок.

Такі зустрічі не проходять безслідно. Прочитане, побачене і почуте спонукає учнів до роздумів про сенс життя, про їх життєву позицію; виховують почуття відповідальності не лише за своє життя, а й за життя інших людей. Через книгу, через фільми і музику діти пізнають світ, вчаться розрізняти добро і зло, вчаться робити висновки і аналізувати вчинки не тільки літературних та кіно героїв, а й свої власні.

Під час диспутів, обговорень, бесід формується культура полеміки, вміння не тільки відстоювати свою точку зору, а й уважно прислухатися до думок опонентів, активізується творчий та пізнавальний потенціал, формуються навички критичного мислення.

Хочу зазначити, що використання методу проєктів, дає можливість залучити до роботи над проєктом більшість чнів класу. На кожному етапі збільшується кількість тих, хто бажає взяти участь у підготовчій роботі.

В процесі роботи :

- учасники проєкту вчаться добирати та відбирати із запропонованого необхідне і значуще; використовувати традиційні матеріали та Інтернет ресурси;

- кожен може проявити свою креативність, творчий підхід при підготовці тих чи інших заходів;
- відбувається формування та розвиток комунікативних, мовленєвих, полікультурних та інших компетенцій;
- кожен учасник проекту залучається до ЧИТАННЯ .

ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА

ГІМНАЗІЇ №31 М. ЧЕРНІГОВА

Виховує все: люди, речі, явища, але насамперед і найбільше - люди.

А.С. Макаренко

Шкільна бібліотека особливе місце у будь-якому навчальному закладі, чи це сучасна модерна бібліотека навчального закладу нового типу, чи звичайна бібліотека сільській школі. Об'єднує їх перш за все, надзвичайна атмосфера

передчуття радісної зустрічі зі старими, неодноразово перевіреними друзями – КНИГАМИ. А ще з тими людьми, які завжди порадять що почитати; допоможуть зорієнтуватися у морі-океані сучасної інформації, але головне вони, бібліотекарі, створюють дивну атмосферу втаємниченої і піднесеної зустрічі з новими книгами, з новими героями, з новими подіями.

Отже, ми бібліотекарі, маємо зробити все, щоб залучити дітей до читання, щоб у їх житті відбулася та дивовижна, іноді доленосна зустріч з книгою, героєм (чи герої) якої стануть добрими друзями, порадиниками, взірцем у вчинках і діях на все подальше життя.

Потреба в активній, творчій особистості, що спроможна адаптуватися в непростому сучасному світі, що стрімко розвивається, змінюється, трансформується викликала нагальну необхідність реформування національної школи. Тож оскільки бібліотека є обов'язковим структурним підрозділом навчального закладу, всі стратегічні освітньо-виховні завдання нового Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти впливають на роботу шкільного бібліотекаря, змінюють її місце і роль в системі сучасної освіти. Він (бібліотекар) стає повноправним учасником навчально-виховного процесу, який впливає на формування творчої, креативної і свідомої особистості. Зміни, що відбуваються в освітній галузі з впровадженням нового Держстандарту, розширюють поле діяльності шкільної бібліотеки, змушують використовувати у роботі традиційні та новітні носії інформації, широко використовувати ІКТ, формувати критичне мислення та впливати на формування життєвих компетенцій користувачів бібліотеки. Серед основних компетенцій, що сприяють розвитку гармонічної, творчої, високоморальної особистості можна назвати соціальні, комунікативні, самоосвітні, полікультурні та інші компетенції.

Тільки тісна співпраця педагогічного колективу, батьківської громади, бібліотекаря може принести відчутні результати у вихованні не тільки високоосвіченої, творчої, цілеспрямованої особистості, а ще й людини з високими морально-етичними принципами.

Основна частина. Морально-етичне виховання в системі роботи шкільної бібліотеки навчального закладу нового типу, активізація пізнавального і

творчого потенціалу гімназистів на основі формування навичок критичного мислення.

Морально-етичне виховання завжди було пріоритетним в українській родині і в українському суспільстві. Головна мета родинного виховання - це формування у молоді моральних оцінок з позицій добра і справедливості.

Моральність не підтверджена конкретними добрими справами, прагненням до самовдосконалення – залишається лише словами. Завдання родини, вчителя, бібліотекаря пробудити в дитині потребу «творити добро», співчувати і співпереживати, вміти підставити плече у скрутну хвилину. Чомусь сьогодні бути добрим соромно, «...ти ніби проявляєш свою слабкість», - кажуть діти. Нам, дорослим, потрібно показати, донести до свідомості кожного учня, що бути добрим – це можливо долати певні труднощі, переборювати свої страхи і комплекси, бути креативними і винахідливими, а не тільки знати «чарівні» слова і певні правила поведінки.

Кожен з нас знає, що сьогодні серед молоді стрімко зростає рівень злочинності, нормою життя стають байдужість, неповага, жорстокість, безпринципність, розбещеність. Але ж саме їм, сьогоднішнім учням, завтра розбудувати державу, розвивати науку і культуру, створювати власні родини і виховувати дітей. Що зможуть вони передати своїм дітям? Чому навчать їх?

Саме тому я обрала темою свого проекту морально-етичні аспекти становлення учня як особистості. Ця тема зацікавила і учнів, і вчителів які з великим задоволенням сприйняли мою пропозицію провести низку заходів, об'єднаних однією темою.

Ми, працівники бібліотек, через арсенал сучасної літератури, кіно та музичного мистецтва, можемо стимулювати інтерес учнів до морально-етичних проблем, а бібліотека може стати центром формування і становлення моральних та етичних цінностей. Зрозуміти « что такое хорошо и что такое

плохо», - як писав видатний російський письменник Володимир Маяковський у своєму однойменному вірші, допоможе вчасно прочитана книга, переглянутий фільм, або просто добра бесіда з учителем, бібліотекарем, другом.

Ще одним поштовхом до роботи у цьому напрямку став перегляд вистави за книгою Елеонор Портер «Поліанна», постановку якого здійснив Чернігівський молодіжний театр. Вистава справила яскраве, незабутнє враження як на дорослих, так і на учнів.

Перш ніж запропонувати учням роботу над проектом «Прокладаймо стежину до людських сердець» (Додаток 1), треба було ретельно підібрати літературу, відеоматеріали, переглянути фільми які можна було б запропонувати учням і вчителям для роботи в рамках проекту.

Першою сходинкою проекту стала виставка-роздум «Усе у ваших руках, тому їх не можна опускати», яка була розгорнута у читальній залі шкільної бібліотеки для учнів 7-9 класів. (Додаток 2) Нажаль, бібліотекарі не так часто використовують подібні виставки у своїй роботі, хоча вони і є різновидом тематичних виставок. За змістом такі виставки можна назвати проблемними, вони дають змогу познайомити користувачів бібліотеки не лише з літературними творами на визначену тему, а й долучити до виставки музичні та відео експонати (музичні кліпи, відеофільми, іноді картини, ілюстрації, світлини). На такій виставці відвідувачі бібліотеки мають можливість не тільки потримати в руках, послухати, подивитись, а й переписати для себе музику, кліп чи відеофільм, які їм сподобались. Концептуальні книжкові виставки мають дієвий вплив, оскільки поєднують в собі як вербальні, та і візуальні рекомендації. Це дає змогу читачам бути водночас ще й глядачами та слухачами.

Книжкову виставку однієї книги «Душа людська – то скринька, у якій багато речей, але вистачає й мотлоху. Варто вчасно перебирати те, що в ній

знаходиться, і викидати непотрібні речі» (Додаток 3), було запропоновано учням 5-6 класів. Оскільки більшість учнів відвідала спектакль Чернігівського Молодіжного театру «Поліанна», то й розмова йшла про книгу Елеонор Портер «Поліанна» та її головну героїню Поліанну. Прекрасно, що такий твір у цьому навчальному році з'явився у нових програмах зі світової літератури для учнів 5-х класів.

Аналіз цієї книги з використанням методу «Розумних капелюшків» дає змогу організувати роботу учнів у групах, зконцентрувати увагу на конкретних завданнях, формувати критичне мислення, вміння самостійно аналізувати та оцінювати побачене і прочитане; давати власну оцінку тим чи іншим подіям. Обговорення проходило жваво, зацікавлено та емоційно; учні блискуче впоралися з поставленими перед ними завданнями. Завершуючи бесіду я запропонувала учням притчу від Василя Сухомлинського « Який слід повинна залишити людина на землі?». На поставлене запитання «Чому ця притча співзвучна нашій розмові про просту дівчинку Поліанну?» - діти відповіли так: « Тому що Поліанна своїми добрими справами, чуйним ставленням до людей залишила слід у житті багатьох людей. Навіть можна сказати у житті цілого містечка».

На одному з каналів я побачила художній фільм «Велетень» (оригінальна назва «The Mighty»). Він справив на мене надзвичайно сильне враження, і я вирішила поділитися цією «знахідкою» з учителями та учнями гімназії. Після перегляду фільму діти вдома написали твори-відгуки на фільм. Розмову про героїв фільму, їх насичене подіями життя, про їхні вчинки та непрості стосунки між собою; про такий суперечливий та підчас жорстокий світ дорослих, продовжили в бібліотеці під час бесіди-диспуту «Твори добро, бо ти людина» (Додаток 4). Обговорення було досить бурхливим, емоційним, іноді зі сльозами на очах.

Шкільний психолог запропонувала учням психологічну гру «Трансплантація серця», під час гри учні мали змогу проявити своє вміння обґрунтовано,

виважено й толерантно відстоювати свою точку зору; вчилися культурі полеміки. **«Життя кожної людини – безцінне і неповторне!»** - такий висновок зробили учасники гри. Ну а спільна робота над створенням постеру принесла задоволення і зняла емоційне напруження.

Годину спілкування «Хай оживає істина стара: людина починається з добра» (Додаток 5), як продовження розмови про моральні цінності, ми почали з розмови про сьогоднішню молоді, про добро і зло, як дві складові у житті кожної людини. Я запропонувала дітям переглянути музичний кліп нідерландської групи «Within Temptation» який називається «Утопія» (<http://www.youtube.com/watch?v=1Bnqi0U8mtY/>).

В класі з поглибленим вивченням англійської мови діти мали змогу застосувати свої знання іноземної мови для перекладу слів пісні, в інших класах ми обговорювали відеоряд цього кліпу. В ході подальшої розмови діти пригадали фільми і книги, які на їх думку, були співзвучні темі нашої розмови.

Часто в своїй роботі я використовую притчі. У 2012 році видавництво «Шкільний світ» випустило в світ чудову книгу «100 притч для тих, хто вчить, і тих, хто вчиться» Олени Літковської. У передмові до цієї книги є прекрасні слова про притчу які дають вичерпну відповідь на те, чому саме до притчі я звертаюся у своїй роботі. «Кожна притча, як духовний наставник, може допомогти щось усвідомити, підтримати, надихнути, подарувати надію. У ній закладено якусь певну правду, урок, маленький чи великий закон Всесвіту, в якому ми живемо». [5]

Саме з цієї книги для нашої розмови я вибрала притчу «Два вовки». Діти різних вікових категорій (бо зустрічалися ми з учнями 5-9 класів) усвідомили і змогли розкрити зміст цієї притчі; правильно зрозуміли і змогли пояснити, що ж означають ключові слова Старого індіанця: «Завжди перемагає той вовк, якого ми годуємо». На завершення нашої зустрічі на

листочках «дерева життя» діти записали що є добро, а що зло у нашому житті.

Висновок.

Такі зустрічі не проходять безслідно. Прочитане, побачене і почуте спонукає учнів до роздумів про сенс життя, про їх життєву позицію; виховують почуття відповідальності не лише за своє життя, а й за життя інших людей. Через книгу, через фільми і музику діти пізнають світ, вчаться розрізняти добро і зло, вчаться робити висновки і аналізувати вчинки не тільки літературних та кіно героїв, а й свої власні.

Під час диспутів, обговорень, бесід формується культура полеміки, вміння не тільки відстоювати свою точку зору, а й уважно прислухатися до думок опонентів, активізується творчий та пізнавальний потенціал, формуються навички критичного мислення.

Хочу зазначити, що використання методу проєктів, дає можливість залучити до роботи над проєктом більшість чнів класу. На кожному етапі збільшується кількість тих, хто бажає взяти участь у підготовчій роботі.

В процесі роботи :

- учасники проєкту вчаться добирати та відбирати із запропонованого необхідне і значуще; використовувати традиційні матеріали та Інтернет ресурси;
- кожен може проявити свою креативність, творчий підхід при підготовці тих чи інших заходів;
- відбувається формування та розвиток комунікативних, мовленєвих, полікультурних та інших компетенцій;
- кожен учасник проєкту залучається до ЧИТАННЯ .

ШКІЛЬНА БІБЛІОТЕКА

ГІМНАЗІЇ №31 М. ЧЕРНІГОВА

